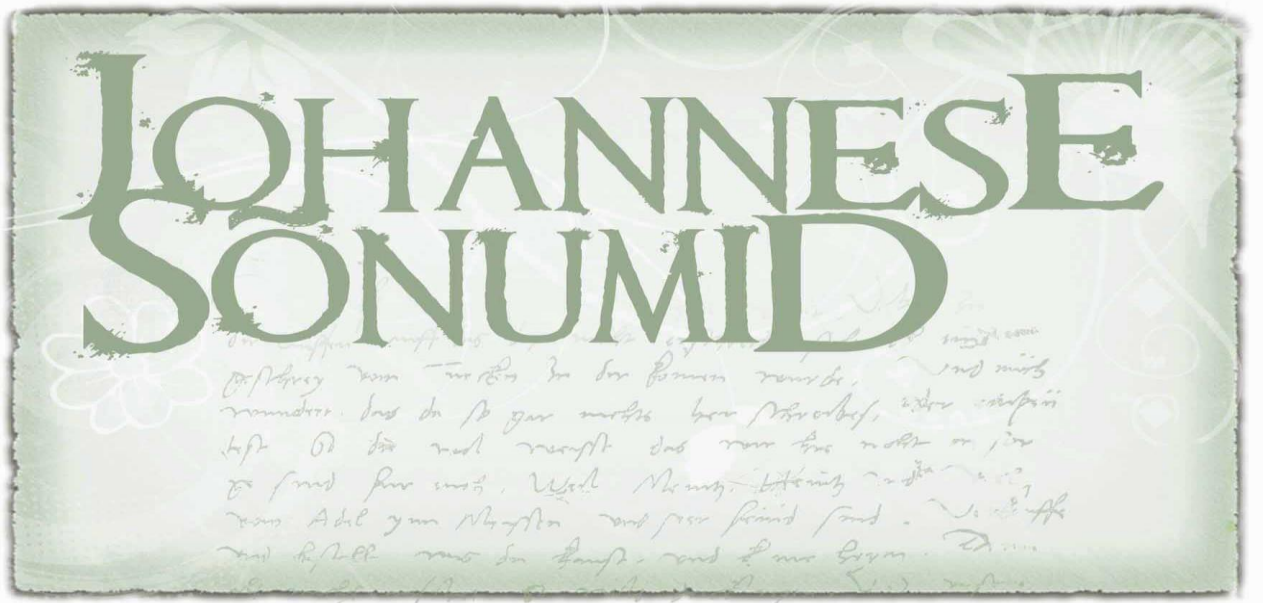

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus VEEBRUAR 2023

Tervitan Sind, hea lugeja, veebruari – küünlakuu – juhtsalmiga Luuka ev 2:30: „**Mu silmad on näinud sinu päästet.**“

Taas kord tohime alustada veebruari – küünlakuud – kinnitusega, et evangeeliumis on Jumala vägi, mida oleme võinud näha ka möödunud aasta muudatuste ja hirmude aastal. Möödunud aasta vabariigi aastapäeva hommikul alanud, õieti küll jätkunud, sõda on muutnud elukorraldust terves maailmas.

Veebruar kutsub meid üles kuulutama oma kogemust, sest meie silmad on näinud Jumala päästet. Meid kutsutakse üles kuulutama evangeeliumi tõde ka tänases poliitilises olukorras. Meie eesõigus on kinnitada oma poliitilisi vaateid ja Eesti kodanikuks olemist. Kuigi veebruar on kõige lühem kuu, mahub sellesse nii kirikule kui ka kogu rahvale tähelepanuväärseid tähtpäevi. Teisel veebruaril täname Jumalat Vabadussõjas saavutatud võidu ja Tartu rahu eest. Seda päeva on nimetatud ka Eesti iseseisvuse sünnitunnistuseks.

24. veebruaril täname Jumalat Eesti Vabariigi saja viiendal sünnipäeval. Austame neid inimesi, kes oskasid näha kaugemale ja kellel oli tarkust ellu viia oma nägemus tulevikust.

Veebruar on valmistumine riigikogu valimisteks. Riigikogu valimised toimuvad juba 5. märtsil. Elektrooniline hääletamine algab 27. veebruaril ja kestab 4. märtsini 2023 kella 20.00-ni.

Kutsun üles jälgima informatsiooni, mõtlema ja lugema, aga eriti palvetama. Kinnitan seda, mida kirjutasin 2015. a. valimiste eel – võtkem väga tõsiselt riigikogu valimisi. Kristlastena ja Eesti kodanikena ei tohi me ennekõike küsida, mida mina riigilt saan, vaid mida mina oma riigile, oma kodumaale annan. Meil kõigil on võimalus ja kohustus muuta oma maa paremaks. Kristlastena teeme seda nii palvetades kui ka valimistel osaledes.

Demokraatlikus õigusriigis, kus parlamendi on valinud kodanikud avalike ja ausate valimiste kaudu, esindab parlament ja valitsus valijaid ning vastutab nende ees. Kui kodanik ei ole rahul ei oma volitatud poliitikuga, tema tegude ja saavutustega ning on kaotanud usalduse temasse, ei vali kodanik teda järgmisel korral parlamenti tagasi. Ta valib selle, keda usaldab.

Kui sina, hea lugeja, oled tundnud end poliitikute lubaduste poolt petetuna ja oled kaotanud usalduse, on lubamatu lüüa käega ja hääletada n-ö jalgadega teisi sõnu mitte minna valima. Kui kardad, et valed inimesed osutuvad valituks riigikokku, aga ise oled loobunud valimast, siis toetad just neid poliitikuid ja erakondi, keda sa ei taha näha valimiste võitjana. Kui sa ei leia ühtegi inimest, kelle poolt hääletada, siis oled ilmselt hiljaks jäänud. Sa oleksid võinud ise kandideerida. Mina lähen valima ja teen oma otsuse väärtuste alusel, mida minu kandidaat esindab.

Head sõbrad, soovin õnnistatud veebruarikuud, selle argipäevi, pühapäevi ja pühi! Talvehari on murtud, ööd jäävad lühemaks ja päevad muutuvad pikemaks. Soovin vaimuliku valguse ja kodanikuteadlikkuse suurenemist.

Tiit Salumäe
Koguduse õpetaja

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA VEEBRUARIS.

K, 1. veebruar kl 18 segakoori proov (Jaanisaal).

N, 2. veebruar kl 18 Tartu Rahu 103. aastapäeva tähistamine. Kogunemine Vabadussamba juures. Mälestuspäeva avasõnad kpt Neeme Suur. Läänemaa rahva ühisjärja asetamine ja mälestusküünalde asetamine. Kaitseliidu Noorte Kotkaste Lääne maleva ja Kodutütarde Lääne ringkonna uute liikmete vande andmine. Noorkotkad ja kodutütred süütavad 103 mälestusküünalt. Järgneb kontsert–palvus Jaani kirikus. Teenib piiskop Tiit Salumäe, kõnelevad Haapsalu linnapea Urmas Sukles ja Kaitseliidu Lääne maleva staabi ülem kapten Ivo Turja.

R, 3. veebruar kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

P, 5. veebruar kl 11 jumalateenistus armulauaga, 3. pühapäev enne paastuaega. Teema: Teenimatu arm. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

T, 7. veebruar kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

K, 8. veebruar kl 18 segakoori proov (Jaanisaal).

R, 10. veebruar kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

Kl 13.30 teetund (Jaanisaal).

L, 11. veebruar kl 12 – „Piibel köögis“ – ühine söögi valmistamine ja piiblitund. Piiblitunni peab õpetaja Annika Laats. (Pastoraadis, Suur-Lossi1. Registreerimine: Maria Strauss 53583276).

P, 12. veebruar kl 11 jumalateenistus armulauaga. 2. pühapäev enne paastuaega. Lastekirik. Teema: Jumala sõna külv. Teenivad vikaarõpetaja Kristel Engman ja Kalle Jätsa. Organist Lia Salumäe (Toomkirik).

T, 14. veebruar kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

K, 15. veebruar kl 18 segakoori proov (Jaanisaal).

R, 17. veebruar kl 9 hommikupalvus. Teenib stud.theol. Siim Kallas (Jaani kirik).

L, 18. veebruar kl 12 Piibli lugemine (Johannese evangeelium) (toomkiriku Maarja kabel).

P, 19. veebruar kl 11 Pühapäev enne paastuaega jumalateenistus armulauaga. Teema Jumala armastuse ohvrtee. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja stud. theol. Tiina Kütt, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

20. – 26. veebruar hommikumõtisklused Vikerraadios kl 6.35 ja Klassikaraadios 7.17 peab vikaarõpetaja Kristel Engman.

T, 21. veebruar kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

K, 22. veebruar kl 12 palvapäeva jumalateenistus armulauaga. Teenib piiskop Tiit Salumäe. Organist Lia Salumäe (Jaani kirik). **kl 18** segakoori proov (Jaanisaal).

R, 24. veebruar kl 11 Eesti Vabariigi 105. aastapäeva pidulik-jumalateenistus toomkirikus.

Teenib piiskop Tiit Salumäe. Kõnelevad Haapsalu linnapea Urmas Sukles ja Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilane – Heino Noore kõnekonkursi võitja. Laulab LÜG noortekoor. Dirigendid Karin Lüll-Raudsepp ja Ilona Aasvere. Orelil Lia Salumäe. (toomkirik).

Kl 12 aastapäeva tähistamine Vabadussamba juures.

L, 25.veebuar kl 17 õhtupalvus Taizé lauludega. Teenivad: piiskop Tiit Salumäe ja muusikud. Organist Lia Salumäe. (Jaani kirik).

P, 26. veebruar kl 11 Paastuaaja 1. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teema Jumala armastuse ohvrtee. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja jutlustab stud.theol. Siim Kallas, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 12.45 jumalateenistus armulauaga** De la Gardie hooldekodus.

T, 28. veebruar kl 18.30 toomkoori proov (Jaanisaal).

LASTEKIRIK.

Olen väga tänulik Jumalale meie lastekiriku laste eest. Oleme juba üsna mitu aastat uurinud Vana Testamendi lugusid. Lastel on alati huvitavad küsimused ja mõtted nende lugude kohta.

Jõuludeks oleme igal aastal selgeks õppinud näidendi. Selle aasta näidend rääkis väikesest tüdrukust Nelest, kes tahtis minna Petlemma. Tüdruk küsis oma emalt, kuidas ta saaks Petlemma minna. Emal oli aga parasjagu kõige kiirem aeg enne jõule, oli vaja koristada, jõulusööke teha, kuuske kaunistada ja ta vastas, et Petlemma saab põiki üle tee. Nele võttis seda tõena ja läkski põiki üle tänava otsima teed Petlemma, et leida Jõululaps ja kinkida talle oma kõige kallimad mänguasjad. Teel kohtas ta erinevaid inimesi, aga keegi ei osanud talle öelda, kus siis ikka see Petlemm asub. Lõpuks leiab ta linna suure kuuse ja selle ees jõulusõime koos Jeesuslapsega, Maarjaga ja Joosepiga. Samal ajal jõudis sinna ka mures ja hirmunud ema. Ta ei uskunud, et tüdruk läheb tõesti Petlemma otsima. Kõik lõppes hästi: Nele sai Jeesuslapse sõime panna oma kingitused ja ema leidis oma armsa tütre.

Arutasime koos lastega, mida see näidend meile õpetas ja lapsed arvasid, et seekord oli see just vanemate jaoks. Isegi kui emal ja isal on väga kiire, siis peaks ikka alati leidma aega oma laste jaoks, kuulama ära nende mured või küsimused. Lapsed võtavad vanemate sõnu tõsiselt. Nii talitaski väike Nele täpselt ema sõnade järgi, läks põiki üle tee otsima Petlemma.

Lastekiri tunnis valmistatud Petlemma tähega käisid piiskop Tiit ja organist Lia Salumäe jõuluõhtul tõesti Petlemmas.

Ka meile õpetajatele oli see sõnum, et lapsed kuulavad meid. Palun Jumalat tarkust ja oskust neid juhendada, et nad leiaksid tee Jumala juurde.

Sirje Jätsa
Lastekiriku õpetaja

LEERIKOOL.

EELK Haapsalu Püha Johannese koguduses algab uus leerikursus, mis praegust aega arvestades toimub nii füüsiliste kokkusaamistena kui ka e-leerikoolina. Tule otsima koos vastuseid elu suurtele küsimustele! Õpime tundma Piiblit ja kristlikku kultuuritraditsiooni. Arutleme selle üle, mis on ristiusu mõte. Need, kes soovivad, saavad kursuse lõpul toomkirikus vastu võtta leeriõnnistuse. Pärast leerikooli on võimalik liituda kogudusega, saada laulatatud, lasta ristida oma lapsi või olla ristivanemaks teiste lastele. Kui Sul on küsimusi ja ettepanekuid, siis helista palun õpetaja Tiit Salumäele 528 0635. .

Registreerimine kuni 1. märtsini aadressil haapsalu@eelk.ee

OPTINA KLOOSTRI STAARETSITE PALVE.

Optina viimaste (isade) staaretsite palve on olnud populaarne juba pikemat aega. Õigeusu palveraamatus köidab ta tähelepanu oma veidi tänapäevasema keelekasutuse poolest ja keisriaegseist

palveraamatutest seda ei leiagi. Optina palve on palveraamatus kõige uuem, ometi sobib ta sinna koos Johannes Kuldsuu, Basilius Suure, Damaskuse Johannese ja teiste kirikuisade palvete sekka oma vaimsuselt. Selle hingestatus puudutab iga lugejat.

Õigeusus pole keelatud spontaansed palved, ühtäkki südamest tõusvad anumised ja tänamised, kuid kirja pandud ja igapäevaselt kasutatavad palved on suurepäraseks teejuhtideks.

Optina klooster oli üks paljudest samalaadsetest, koondades endas erinevaid kirikuid ja eraklaid – skiitased. Legende selle loomise kohta on mitmeid, üks näiteks räägib 15. saj elanud röövlipéalik Optast, kes oli mingil põhjusel pöördunud, palunud ennast Moosese nime all mungaks pühitseda ja asunud samasse metsa, kus ta varem julmalt inimesi röövis, erakuna meelt parandama. Ometi kujunes just sellest kloostrist 19. sajandil oluline õigeusu keskus. Miks see nii oli? Optinat oli eriliselt õnnistatud staaretslusega, eriliste vaimukandjate inimestega.

Staarets, kreeka keeles *geront*, võiks maakeeli olla *vanake*, kuigi rohkem kasutatakse siiski staaretsi mõistet. Kokku räägitakse Optina puhul 14 tuntud staaretsist, kes on hiljem ka pühakuiks kuulutatud. Staarets on õigeusu traditsioonis midagi enamat kui lihtne vaimulik juhendaja, ta on Pühast Vaimust puudutatud vaimuliku tarkuse ja läbinägemisvõimega õpetaja, kellelt saadakse juhatust ja nõuandeid elu erinevateks olukordadeks. Tegemist on inimestega, kes tegelevad pidevalt Jeesuspalve ehk südamepalvega, korrates Pühakirja eeskujul lakkamatult (Lk 18:1, 1Ts 5:17) sõnu: „Issand Jeesus Kristus, Jumala Poeg, heida armu minu patuse peale“. Seda nimetatakse hesühasmiks.

Ühest sellisest Optinas elanud staaretsist, täpsemalt Ambrosiusest, kirjutab ka Dostojevski romaanis „Vennad Karamazovid“, kus staaretsi nimeks on Zossima. Kuulus kirjanik läks sinna oma elu raskel perioodil, kui ta leinas väikest poega. Romaani kloostrikirjeldus ja Zossima tegelaskuju annavad memuaristide sõnul hästi edasi reaalselt toimunud kohtumist.

Optina palvet loetakse soovituslikult hommikul, päeva alustades. Hommik on ju väga sobiv aeg Jumala poole pöördumiseks, enese häälestamiseks ees ootavatele toimetustele. Nagu teisiigi kirja pandud palveid, tuleb seda lugeda võimalikult suure tähelepanuga ning need, kes on palvet juba korragi lugenud, teavad, et keskendumine pole sugugi raske. Palvest on olemas paar erinevat, pikemat ja lühemat versiooni. Algne kuju arvatakse pärinevat 19. saj., hiljem on seda täiendatud.

Kirikuisa Tertullianus on öelnud, et märtrite veri on ristiusu seeme. Sama palvet lugesid ka Optina viimased staaretsid, kes kannatasid 20. saj oktoobripöörde järel punavõimu jumalavastase valitsuse all kõik mõeldavaid koledusi. Nii nagu meie Eestigi inimesed, kellest tuntuima näitena olgu ära toodud püha piiskopmärtir Platon. Need staaretsid alustasid oma päeva, teadmata, mis neid ees ootab, millal neid kloostrist välja aetakse või millal tuleb nagaaniga komissar ja nad maha laseb. Võime vaid oletada, kui palju tröösti võis see siiras palve Jumala poole neile pakkuda.

Staaretslus pole midagi püsivat. Optina hiilgepäevil esines seda ka mujal ja teadaolevalt viimati võis lähikonnas staaretsid kohata nõukogude ajal Petseri kloostris. Tänapäeval pole teada, et mõni klooster või paikkond oleks staaretsluse poolest samavõrd eriliseks saanud. Kindlasti võib neid kohata Athose mungavabariigis ja me ei tea, millal Jumal kedagi selle andega õnnistab. Ettevaatlik tasub olla eksitajate puhul, kes end maise kuulsuse pärast hea meelega laseksid staaretsiks kutsuda.

Optina kloostriga on võimalik tutvuda veebi vahendusel, wikipedia juhatab mitmele sellisele, kus leidub ka rikkalikku pildimaterjali. Et kommunistide võimu lagunemisega pole usuvastatus kadunud, näitab traagiline sündmus Optinas, kus 1993. aasta paasaõöl tappis üks vaimuhaige, kes end satanistiks nimetas, kolm munku.

Staaretsitest ja staaretsitelt on eesti keeles ilmunud nii mõnigi raamat, teiste seas:

“*Optina kloostris staarets Leonid (skeemanimega Lev)*“

„*Püha Porfiriose elu ja õpetused*“

„*Valamo kloostris skeemaiguumen Joann. Vaata oma südamesse. Vaimulikud kirjad*“

„*Iguumen Nikon (Vorobjov). Tõeline kristlus. Vestlused, kirjad vaimulikele lastele*“.

Pereraadio oli Ortodoksia saatesari, kus preester Roman Tõnisson 2017. a. põhjalikult rääkis Optina kloostrist ja sealsetest staaretsitest.

Toomas Toom Männik

EELK Usuteaduse Instituudi õigeusu teoloogia III kursuse tudeng

JAANUARIKUU PIIBEL KÖÖGIS.

Piibel köögis toimus taas õpetaja Kristel Engmani kodus Nurga talus. Piiblitunni pidas õpetaja Triin Käpp. Käsitletud küsimused olid: Mis on põrgu? Kus on põrgu? Mida me põrgu kohta teame? Kas piiblis räägitakse põrgust? Mis saab inimesest peale surma? Kui pikk on igavik? Mis on meie hirmude lähtepõhjus? Nendele ja veel paljudele teistele küsimustel otsiti vastuseid 2023. aasta esimesel „Piibel köögis“ kokkusaamisel. Oma teadmisi ja mõtteid jagas Tartu Ülikooli-Jaani koguduse õpetaja dr. Triin Käpp.

Kehakinnituseks valmistati Maria juhatusel vaarao spinatisuppi, mille retsept on legendi kohaselt leitud vaaraode hauakambri seinalt. Peidetud aardega brownied tuletasid aga meelde, et ka suurimas pimeduses on lootus. Looja arm on täis üllatusi.

Järgmine "Piibel köögis" on 11. veebruaril kell 16 Haapsalu pastoraadis (Suur-Lossi 1).

Jälgige reklaami! Aitäh kõigile.

Retseptid.

Vaarao spinatisupp 4 inimesele.

Vaja läheb: 1 l kanapuljongit; 450 g spinatit; 2 sl oliiviõli; 3 küüslauguküünt; 1 sl jahvatatud koriandrit; 2-3 sl nisujahu; soola ja musta pipart.

Kuumuta puljong, lisa peeneks hakitud spinat ja lase keema. Keeda tasasel tulel 15 minutit. Haki küüslauk peeneks ja pruunista õlis. Lisa koos koriandriga supile ja sega korralikult. Lahusta jahu väheses veega ja lisa supile, samal ajal pidevalt segades. Lisa sool ja pipar ja lase veel kord keema.

Keskööbrownie koos peidetud varandusega, 12 tk.

Vaja läheb: 180 g tumedat šokolaadi; 110 g võid või margariini; 190 g tuhksuhkrut; 65 g nisujahu; 3 suurt muna; 3 suurt munakollast; 120 g kuld- või hõbeströsseleid.

Kuumuta ahi 200 kraadini. Määri muffinivorm võiga või aseta sinna pabervormid.

Sulata šokolaad ja või ühtlaseks massiks. Lisa tuhksuhkur ja jahu. Vahusta munad ja munakollased ning lisa šokolaadimassile.

Täida muffinivormid poolenisti, raputa vahele strösseleid ja kata ülejäänud taignaga. Küpseta 8-10 minutit, kuni brownie servad on küpsenud. Keskelt võib jääda vedelaks. Lase 2 minutit jahtuda ja eemalda muffinid vormist.

Söögiks valmistasime kala Iisraeli moodi ja hummust. Toit oli väga maitsev ja piiblitund kosutas hinge.

SAAME TUTTAVAKS MARGE KIVI – oreli ja lavalaudade tallaja.

Tallinnas kasvanud ja koolis käinud Marge Kivist sai haapsallanna rohkem kui 40 aastat tagasi. „Abiellusin Haapsallu,” ütleb ta. Aasta oli 1980.

Paar aastakümnet on ta laulnud Haapsalu koguduse segakooris. Kui teenistusel on vaja asendada Lia Salumäed, istub ta ka oreli taha. Igapäevatööd teeb Marge Hestia spaas, on massöör.

„Muusikaga olen tegelnud maast-madalast, üheksa aastat olin Haapsalu pioneeride majas klaverisaatja,” selgitab Marge. Tal on muusikaline keskeriharidus, Viljandi kultuurikolledži (tollal kultuurikool) lõpetas ta orkestrijuhimise alal. Tallinna 4. keskkoolis õppis ta muusikaklassis.

Kultuurikool andis mitmekülgse hariduse, ka lavaoskused. Haapsaluski on Marge lavalaudu küll ja küll tallanud. Ta on teinud pioneeride majas näiteringi, mänginud ise See teatris. Elukaaslase Valdi Kristovaldiga on neil kahemehebänd „Sass”. „Sassiga” on esinetud palju Haapsalus ja mujal, osaletud üleriigilistel laulukonkurssidel ja saadud auhindugi.

Kui „Sassiga” alustades tõi muusika leiva lauale ja massaaž lubas ka vorsti leivale panna, siis nüüd on vastupidi. Muusika ja teater käivad põhitöö kõrvalt. „Proff ei ole, aga ilma ma ka ei saa,” põhjendab Marge oma mitmekesisest tegevust.

Foto tegi Valdi Kristovald.

Lavalauad ja muusika

Haapsalu koguduse segakooris on Marge laulnud paarkümmend aastat. „Toomkoori jaoks olen liiga laisk,” leiab Marge ja põhjendab: Toomkoor on nõudlikum, tuleb kindlasti proovis käia, kuid libiseva graafikuga töö tõttu alati proovi ei jõua. Kui segakoori proovi ei jõua, õpib ta oma sopranipartiid noodi järgi selgeks.

Muusika on kuulunud Marge ellu lapsest saadik. Küsimustki pole kerkinud, et muusikaga ei tegele. Nelja-viiesena sai kingiks väikelaste klaveri. „Tüdrukutega läksime pidusse, laulsime. Tulime pidust, laulsime. Muusikat tehti rohkem kui nüüd. Jõuluajal istusime kuuse ümber ja laulsime. Emal oli ilus lauluhääl, ta tahtis konservatooriumis laulmist õppida, aga et tal muusikaharidust polnud, pidi Mihkel Lüdigi juures juurde õppima. Tuli sõda. Ema ajas rinna ette – tema venelaste ees ei laula! Pidaski sõna, oli eluaeg Punases Koidus kangur.”

Lia Salumäe sõnul laulis Marge ema Ilme Bellu samuti Haapsalu koguduse segakooris, oli ilus sopran hääle poolest.

Orelit hakkas Marge mängima alles mõne aasta eest. Esimene kord Kullamaal, kus nad Valdiga ühel matusetalitusel muusikat tegid. Oli väga palav ilm. Kullamaa kultuurijuht Loit Lepalaan ütles, et mis sa selle palavaga süntesaatorit tassid, istu oreli taha. Valdi laulis, Marge saatis teda oreli.

„Olen palju klaverit mänginud, aga esimene kord oreli taga tõi külmavärinad,” mäletab Marge. Lia abiga on orel nüüd omasemaks saanud.

Lia Salumäe on asendajaga rahul: „Marge on väga tubli. Ta on hea klaverimängija, aga oreli ei ole ta ju õppinud, alguses oli tal oreli ees suur aukartus. Hea, et Marge on ja et talle orel meeldib! Harjutasime liturgiat ja registrite kasutamist – oreli on ju palju pille koos.”

Kirik annab meelerahu

Marge kodu oli küll Tallinnas, aga kõik koolivaheajad veetis ta vanaema juures Kose kandis, Ravilas Harjumaal.

„Kiriku juures olen ma eluaeg olnud,” selgitab Marge. Vanaema käis ikka kirikus ja pidas jõule. Marge on ristitud ja leeritud. Leeris käis ta 1974. aastal Kosel – sügaval vene ajal. Oli alles keskkoolilaps, 16-17 aastat vana.

„Enamik läks leeri, sest tahtis laulatust, mina läksin huvist. Kogu kultuur põhineb ju kristlusel, piinlik, kui tausta ei tea, jagad kultuurist palju vähem,” sõnab Marge.

Kirikus käimine annab Margele meelerahu ja hea tunde: „Ma ei käi kirikus igal pühapäeval, lähen siis, kui tunnen, et tahan minna. Kirik pole mulle kunagi võõras olnud. Päästeingel või mingi kõrgem jõud on mind hoidnud, olen tundnud Tema vastu mitu korda sügavat tänulikkust.”

Lehte Ilves

Marge Kivi

Sündinud 15. detsembril 1957.

Lõpetanud Tallinna 4. keskkooli muusikaklassi.

Viljandi kultuurikool 1977-1978, muusikaline keskeriharidus.

Kaks tütar, neli lapselast.

RAHU MAA PEAL, INIMESTEST HEA MEEL.

27. jaanuaril käisime koguduse grupiga Pärnus teatris ja vaatasime dokumentaalfantastika lugu „Issanda loomaaed.“ Lavastaja Laura Jaanhold, kunstnik Illimar Vihmar ja muusikaline kujundaja Taavi-Peeter Liiv. Osatäitjad olid Fartme Helge Leevald, Kadri Rämmeld, Liis Karpov, Ago Anderson ja Nils Mattias Steinberg.

Tutvustavas tekstis kirjutati, et Issanda loomaaed on suur, kirju ja mitmepalgeline. Kui toetuda „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ märksõnakirjeldusele, tähendab Issanda loomaaed erinevate inimeste kogumit. Lavastus „Issanda loomaaed“ on katse lähemalt vaadelda üht osa sellest Issanda loomaaiaist, mille moodustavad 1,3 miljonit inimest ühel 45 339 km² suurusel maalapil Euroopa kaguosas. Eestis. Maarjamaal. Riigis, kus mõnikord tuntakse uhkust ateismi üle ja usklikuks peab end vaid 13% eestlastest, tundub võrdlemisi mõttetu teha dokumentaallavastust religioossetest inimestest. Aga ometi just seda me teeme. Sest meid – ja küllap ka teid – huvitab, kes need inimesed on ja kuidas nad on oma usuni jõudnud, millist elu nad elavad, missugusena näevad oma kohta ühiskonnas ja tajuvad suhtumist endasse. Ja sellepärastki, et neid vaadeldes loodame õppida midagi ka enda kohta, samamoodi nagu näiteks need inimesed, kes juba rohkem kui 500 aastat seisavad Hieronymus Boschi kõige fantastilisema teose altaritiibade avanedes silmitsi mitte sel maalil kujutatud issanda loomaaiaaga, vaid millegagi, mis peitub nende enda sees.“

Täna külaskäigu organiseerimise eest Kaiet ja Mariat.

Oma mõtteid Maria Straussi esitatud küsimustele esitas Siim Kallas:

Kuidas näen mina kristlaste ja mittekristlaste kooseksisteerimist oma kogukonnas/ Eesti ühiskonnas?

Rahulikuna. Väga rahulikuna. Seda rahulikumana, mida rohkem ma katsun seda mõtestada. Ja ka elusana. ELUNA. Armastus ilmneb liikumises, ajas liikumises. Meie "mittekristlastest" kaasmaalaste tajude ja eetika masinavärk on kujundatud kristlikus maailmavaates ja kultuuris. Mõnes peres on see teadlik järjepidevus, enamuses mitte. Aga sisu jääb samaks, sama protestantlik eetika (loe Max

Weber) on tegelikult meie kogukondade aluseks. Ma armastan oma kaasmaalasi ja tahaks neile jagada, mida ma tunnen. Aga enamasti pole mul selleks lihtsalt vahendeid ja sõnu. Uku Masing ja Alliksaar hakkavad siin mõlemad luulekeelest abi otsima. Ja Vello Salo ning Toomas Paul Piiublit tõlkima. Ning Salumaa ja Hegel katsuvad kes mõtteloo, kes dogmaatika, kes filosoofia abi haarata.

Milline roll on kristlastel Eesti ühiskonnas?

Idealis võiksime olla heatahtlikkuse ja mõistmise eeskujuks. Aga ei pea. Võime seda ka endas palvena teha. Me kõik tunneme mõnda inimest, kes on elu vaikselt, igas päeva palvetades veetnud. Igas päevas teistele head soovides ja seda palves taotledes. Vaikse, passiivse järjepidevusega. Eks ole imelised inimesed? Nagu ema oma laste heaolu taotleb, need on ammu pesast läinud, aga tema ikka... Võiksime ise end rohkem testida "Jeesuse testiga" = konfliktiolukorras küsida endalt "mida teeks praegu Tema"? Ja Tema teebki ülejäänud. Meis endis.

Kas kristlaseks olemine on Eestis raske?

Ei ole üldse. Kui on, siis tuleks endasse sügavamalt vaadata. Mis annab mulle põhjuse viriseda või kohut mõista? Mulle on Jumal andnud õnnistuse, ma olen loodud, näinud hetkeks igavikku, kus minu Mina pole enam tähtis. Ja see hetk tuleb aegajalt minu juurde tagasi. Aeg kaob. Aeg räägib, kõik on korraga siin, preagu! Palun seda kogemust ka teistele, oma vendadele-õdedele.

Kas tundsin end ära mõnes monoloogis, dialoogis või grillipeo- vm stseenis?

Õigeusklik tundus kõige südamelähedasem. Lausa sinnani välja kui EAÕK ja Moskva omavahel segi ajamine natuke haiget tegi. See pidev südamepalvesse pöördumine, see on mulle väga tuttav ja armas. Kukun ja tõusen, kukun ja tõstetakse...

Kas Hieronymus Boschi maal „Maiste lõbude aed“ sobis minu arvates etenduse kujunduselemendiks? Kas see maal andis mulle mõtteainet?

Sobis küll. Näitlejad "tallasid" natuke liiga lähedal mu isiklikus ruumis. Dekoratsioon andis põgenemiskoha. Introvert olen, mis parata...

Kas etendus muutis mu arvamust / vähendas eelarvamusi mõne konfessiooni suhtes?

Tuttavad tegelased. Teoloogidele õpetatakse misjoniteoloogias eri religioosse kohtumise liike. Need kõik olid vist siin esindatud, peale sellise sügavalt filosoofilise „Agustinuse tee“.

Aga, hmm... ma pole veel kohanud "liberaalist baptisti" ja mul on ometi ju palju lähedasi ja palvekaaslasti vabakiriku rahva seas... See oli natuke üllatav tegelane. Selles suhtes tundusid "liberaalist baptisti" mõtted mulle südamelähedased, et ka mina tunnen pidevalt sama kohustust: olla mõistvam ja armastavam kõigi ja kõige suhtes. Aga ka seda, et sinna kõrvale tuleb panna "Kristuse test" - mida Tema praegu teeks ja arvaks? Mida teeks ja arvaks läbi naise Inimeseks sündinud Jumal selles olukorras?

Need Jehoova tunnistajad, keda kohanud olen, on igapäevas head ja soojad inimesed. Ma saan teoloogiatudengina ka nende arutluskäikude taustast aru. Ariaanid olid keiser Konstantinuse ema kaudu ju kristluse Rooma riigis legitimeerimise juures vahetult kohal! Me vaidleme, kas Logos on Isa loodud või Isast sündinud... Siin läheks mul rohkesti aega ja ruumi vaja, et dialektika üle arutleda... Ja see ei aita, sest jutuga ookeani ei tee ega merd ei kirjelda.

Ma arvan, et Jumala misjonit ei tohi enda omaga liiga segi ajada ja selles on meie pisike erinevus. Samasugune, aktiivsuse erinevus, mis lubab mõnel kaubanduskeskuses aktiivselt möödaminejaid varrukast sikutates telefonilepinguid müüa ja teine ei julge isegi hädas olles abi paluda...

Adventisti mõttekäik jäi mulle poolikuks. Suund on õige aga ummikteele keeranud. Oma loomisloo mõistusega lahedamisel analoogidega toimetades jäi ta mõistuse vigade lõksu. Selle arutluse ruum on palju laiem.

Näiteks toon mina alati selle: kui koolilapsena mulle matemaatikat õpetati, siis olin alati hädas: kus algab ja lõpeb "number 1", looduses, päris reaalsuses ei ole sellised üleminekud kunagi määratavad, need piirid matemaatika numbrite või mistahes muu sümbolite keele teravikel hajuvad alati lõpmatusse, mis on tegelikult ju sama, Jumala reaalsuses. Alati on kusagil meie inimhäälestuse hoomamatuks põgenev, lõpmatusse laienev reaalsus, Alliksaare luuletuses: "sügavik, põgenev lood..." ja lõpmatult avarduvad propositsioonide ruumid. Jumal on minu jaoks alati nii immanentne kui transtsendentne korraga. Iga kohas ja hetkes kohal aga alati ka teispoolne. Alati meid ja meiega

kuulav ja tegev aga ka juba meid määranud, asetanud ja loonud.

Adventisti mõttekäik Jumala tõestuseks oli mehhanistlik ja iga hea loodusteadlane suudaks ta kerge vaevaga nurka ajada.

Aga õigeusklik oli armas. Mulle isiklikult on nende liturgiakesksus natuke tundmatu aga seda sellepärast, et ma pole sellesse elama asetatud, minu taust on teine. Nad on mu kallid sõbrad aga mul on lisakohustus: olla dialoogis kaasaja mõttelooga ja seda dialoogi edasi vahendada ka teistele, kes kuulda tahavad. Kui ma metsas või kõrbes munk oleks, siis ma teeks nii, nagu nemad... Aga ma olen loodud siia ilma kui 50 aastane ärimees, peremees, isa, tudeng jne jne jne.

Ma tabasin end arutluselt, et agnostikule või ateistile on mul lihtne ühist ruumi endaga tekitada: "seda Jumalat, keda Sina ei usu, sellist ei usu mina ka!"

ja minna sealt edasi, laiendada. Ja temale näidata, et Jumal on palju suurem, ülivam ja avam. Aga juba valmis kristlasega Jumala üle arutledes jään ma hätta ja riskin teravate servadega. Sest temal on enda kogemus ja minul – enda. Me võime ju dogmaatikast abi haarata, aga ka see on määratu suurt teadmatus ja ratsionaalsest kogemusest väljaspoole jäävat haarata püüdmise katse. Inimese katse. Aga nii peabki, me oleme teel. Armastuse teel. Võibolla Iiobi teel, kui nii antakse. Usk, lootus, armastus, need kolm...

Nõnda, et Alliksaarel on õigus: "sügavik, põgenev lood..."

Etendus toimus maaliseina ees „Maiste naudingute aed“ ehk „Lõbude aed“ ees. Tegemist on Madalmaade kunstniku Hieronymus Boschi arvatavalt aastatel 1490–1510 valminud õlimaal. See algselt tammepuust tahvlitele maalitud triptühhon, mis XVII sajandil kuulus Hispaania ja Portugali kuninga Felipe IV erakokku, on alates 1939. aastast Prado muuseumi kogudes.

Teose sisu on sajandite jooksul tõlgendatud erinevalt. Näiteks M. Alpatov kirjeldas XX sajandi teisel poolel teost muu hulgas järgmiselt: „Siin vohavad läbisegi inimesed, koletuslikud vördjad, metselajad, hiiglatiivulised ja põrgulikud piinariistad; kaljud näivad paigast lahti rabelevat ja end lõustadeks kiskuvat ning pahklikud puud püüavad muunduda tontlikeks peletisteks. /.../ Boschi koletised ei hirmuta enam kedagi, nad on naeruväärsed ja mõttetud nagu karnevalimaskid.“^[1]

SÜNNIPÄEVAD VEEBRUARIS.

1. veebruar	Pille Talvar-Heckmann	
2. veebruar	Erna Alt	91
	Asta-Marie Teder	83
	Hanna-Riina Klaos	
3. veebruar	Linda Pahk	99
	Norbert Kõre	10
4. veebruar	Merike Joosani	
	Õnneli Lindal	50
5. veebruar	Anne-Eve Salumets	80
	Tiit Salumäe junior	
6. veebruar	Triin Toompuu	
7. veebruar	Toivo Inslermann	75
	Anu Mutso	
	Kristel Engman	
8. veebruar	Katrin Kask	
	Marion Olenko	
9. veebruar	Kari Tynkkynen	
10. veebruar	Anneli Kollom	
12. veebruar	Michael Heckmann	
13. veebruar	Maarja Kõuts	
	Micha Strauss	
15. veebruar	Kadi Hüdsi	
16. veebruar	Anneli Mõisa	
	Joosep Rints	
18. veebruar	Vilve Virro	
	Taavi Lood	
	Darja Voog	
	Roan Haapsal	
19. veebruar	Cassy Cassandra Kuuskla	
20. veebruar	Norah Laadoga	15
	Holger Saareväli	
21. veebruar	Heino Kahem	77
	Signe Saviir	
	Getter Leppikson	
23. veebruar	Aide Leit-Lepmets	
	Rain Gontmacher	
24. veebruar	Ellen-Velanie Jaks	89
	Tiina Hein	
	Ülla Paras	
	Johannes Alliku	15
26. veebruar	Nora Reiljan	10
28. veebruar	Mihkel Sims	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

MEENUTUSI JAANUARI KUUST.

Kolmekuningapäeval, 6.01 toimus Haapsalu eakate jõulupidu. Ühislaulmist saatis organist Lia Salumäe. Esinesid koguduse segakoor ja Ridala põhikooli lastekoor Anne Pääsukese juhatusel.

Linnavalitsuse tervituse ütles aselinnapea Kaja Rootare. Öhtut juhtis abipraost Küllike Valk.

15.01 toimus Uppsalas Rootsi Kiriku kahe uue piiskopi ametisse õnnistamine. Piiskop Tiit Salumäe luges jumalateenistusel eesti keeles päeva epistli Hbr 2: 9-10

EELK Vaimulike konverentsil Tartus 24.-25.01 toimus kohtumine sõpruskoguduse õpetaja Laurence Powelliga. Aasta õpetajaks valiti Elva õpetaja Vallo Ehasalu. Teda õnnitleb Vaimulike Konverentsi juht assessor praost Anti Toplaan.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud kolmapäeval ja reedel kell 10-14.

Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.

Telefon kantseleis 4737166

Õpetaja 5280635

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 EELK HAAPSALU PÜHA JOH.KOGUDUS
Arvelduskonto (SEB);

IBAN EE442200001120274032 EESTI EVANGEELSE LUTERLIKU
KIRIKU HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et infokiri tuleks ka Sinu e-posti aadressile, siis palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud teeliste vastavalt kokkuleppele.

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10 – 12.30. Piiskopilinnuse muuseumi kaudu saab kirikut külastada K – L 11 – 16, P 13 – 16.

Koguduse külalistele on kirik avatud ettetellimisel haapsalu@eelk.ee

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristel Engman E-post: engmankristel@gmail.com

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com .

Lia Salumäe E-post: salumae.lia@gmail.com 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Aime Animägi E-post: aime.animagi@mail.ee

Sirje Jätsa E-post: sirjejatsa@hotmail.ee

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja ettepanekuid, millest Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

